

(กสม. แลงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ ครั้งที่ 6/2569)

กสม. ชี้กรณี ก.ต. ไม่ให้ผู้พิการทางการเคลื่อนไหวเข้าสอบผู้ช่วยผู้พิพากษาเป็นการละเมิดสิทธิ

- ยืนยันผลการพิจารณาขอให้ทบทวนเรื่องนักปกป้องสิทธิฯ ถูกคุกคาม

จากการแสดงความคิดเห็นต่อสถานการณ์ชายแดนไทย-กัมพูชา แจงไม่มีพยานหลักฐานใหม่ทำให้ต้องเปลี่ยนมติ

วันศุกร์ที่ 13 กุมภาพันธ์ 2569 เวลา 14.00 น. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) โดย นายวสันต์ ภัยหลีกลี้ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และนางสาวहरรรษา หอมหวล เลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แลงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ ครั้งที่ 6/2569 โดยมีวาระสำคัญดังนี้

1. กสม. ชี้กรณีสำนักงานศาลยุติธรรมไม่ให้ผู้พิการทางการเคลื่อนไหวเข้าสอบผู้ช่วยผู้พิพากษาเป็นการละเมิดสิทธิ แนะนำเทคโนโลยีช่วยเหลือผู้พิการให้เข้าถึงโอกาส

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เผยว่า ตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้มีมติหิยบกรณีนายสุภวิษญ์ จันทรเสถียร ผู้พิการทางการเคลื่อนไหว ถูกปฏิเสธไม่ให้เป็นผู้มีสิทธิสอบเป็นข้าราชการตุลาการตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา ขึ้นตรวจสอบ เนื่องจากเห็นว่าอาจมีการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน นั้น

จากการตรวจสอบปรากฏข้อเท็จจริงว่า เมื่อเดือนมิถุนายน 2567 นายสุภวิษญ์ซึ่งพิการกล้ามเนื้ออ่อนแรงตั้งแต่กำเนิดได้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการ ตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา โดยขอให้มีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานศาลยุติธรรมช่วยเหลือเขียนคำตอบตามคำบอก เนื่องจากนายสุภวิษญ์เขียนหนังสือช้าและไม่สามารถเขียนหนังสือติดต่อกันได้เป็นเวลานาน แต่ที่ประชุมคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม (ก.ต.) มีมติไม่ให้นายสุภวิษญ์เป็นผู้มีสิทธิสอบโดยพิจารณาจากรายงานความเห็นของคณะกรรมการแพทย์ซึ่งเห็นว่านายสุภวิษญ์ป่วยเป็นโรคกล้ามเนื้ออ่อนแรงขั้นรุนแรงด้านการเคลื่อนไหวไม่อาจทำกิจกรรมใด ๆ ที่ต้องใช้กำลังกล้ามเนื้อทุกส่วนจนสำเร็จโดยไม่พึ่งพิงบุคคลอื่นและปราศจากการช่วยเหลือได้ อีกทั้งระบุว่า การเขียนคำตอบจะต้องใช้การบรรยายโดยลำพัง การให้ผู้ช่วยเหลือเขียนคำตอบ จะทำให้คำตอบปะปนกับความเข้าใจของผู้เขียนคำตอบให้ ซึ่งจะไ้เปรียบผู้สมัครอื่นอย่างชัดเจน จึงไม่ควรให้สิทธิในการเข้าสอบ

ต่อมา เมื่อปี 2568 นายสุภวิษญ์ได้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาอีกครั้ง โดยประสงค์จะเขียนข้อสอบด้วยตนเอง แต่ ก.ต. ในการประชุม ครั้งที่ 14/2568 เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2568 ก็มีมติตัดสินไม่ให้นายสุภวิษญ์เข้าสอบเช่นเดิม โดยพิจารณาจากรายงานของคณะกรรมการแพทย์และลักษณะงานหลักของผู้พิพากษาที่ต้องใช้การเขียนหนังสือหรือพิมพ์ข้อความตลอดจนการนั่งพิจารณาคดีเป็นเวลานาน จึงมีมติเห็นว่าเป็นผู้มีความสมบัติน่าสงสัยต่อความในมาตรา 26 (11) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543

กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่า คนพิการย่อมมีสิทธิเช่นเดียวกับบุคคลโดยทั่วไป โดยที่ความพิการนั้นเกิดขึ้นได้ตั้งแต่แรกเกิดและภายหลังจากที่เกิดมาแล้วโดยเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ความพิการจึงเป็นเรื่องของ

มนุษยชาติที่ไม่ควรมีการแบ่งแยกด้วยเหตุแห่งเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองฐานะ ชาติกำเนิด หรือสถานะอื่นใด และควรสนับสนุนให้มีกลไกหรือมาตรการเพื่อสร้างความเท่าเทียมให้กับคนพิการให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยตนเองอย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้ทุกฝ่ายในสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายรัฐจะต้องมีความเข้าใจอย่างแท้จริงและให้โอกาสแก่คนพิการที่จะได้ใช้ชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับคนอื่น ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 27 และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (CRPD) ได้วางหลักการคุ้มครองไว้

การที่ ก.ต. ตัดสิทธินายสุกวิชญ์ไม่ให้เข้ารับการสอบคัดเลือกในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาเมื่อปี 2567 และเมื่อปี 2568 ที่แม้ว่านายสุกวิชญ์ประสงค์จะเขียนข้อสอบด้วยตนเอง แต่ก็ถูกตัดสิทธิเช่นเดิมโดยอาศัยเหตุผลในด้านความพิการ โดย ก.ต. ไม่ได้พิจารณาถึงแนวทางหรือมาตรการเพื่อให้ความช่วยเหลือหรือปรับสิ่งต่าง ๆ ให้เหมาะสมในการสอบเพื่อเปิดโอกาสให้การสอบเข้ารับราชการเกิดความเท่าเทียมแก่คนพิการจึงรับฟังได้ในเบื้องต้นว่า การที่ ก.ต. ตัดสิทธิไม่ให้นายสุกวิชญ์เข้ารับการสอบคัดเลือกไม่สอดคล้องกับหลักการห้ามการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความพิการในทุกด้านที่เกี่ยวกับการจ้างงาน และการคัดเลือกบุคคล

อย่างไรก็ดี มีประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปว่า การปฏิบัติที่แตกต่างในกรณีนี้ ก.ต. ได้กระทำโดยมีเหตุผลอันสมควรหรือไม่ เห็นว่า นอกจากเหตุผลเรื่องความพิการแล้ว ในการรับสมัครสอบปี 2567 ก.ต. ยังให้เหตุผลว่า นายสุกวิชญ์ร้องขอวิธีการสอบคัดเลือกที่แตกต่างจากบุคคลที่สมัครสอบคนอื่น ๆ และอาจเกิดการปะปนกันของคำตอบจากผู้ช่วยเหลือในการเขียนคำตอบให้ ซึ่งเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับกระบวนการสอบของนายสุกวิชญ์ที่เคยไปสอบกับสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา และสภานายความซึ่งสามารถจัดให้นายสุกวิชญ์เข้าสอบได้โดยมีผู้ช่วยเหลือในการเขียนคำตอบและไม่พบว่ามีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการปะปนกันของคำตอบ ข้อเท็จจริงดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ก.ต. สามารถที่จะใช้วิธีการเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันไปปรับใช้กับการสอบของนายสุกวิชญ์ได้เพื่อลดข้อขัดข้องตามที่ ก.ต. กังวล ส่วนการสมัครสอบปี 2568 แม้นายสุกวิชญ์ประสงค์จะเขียนคำตอบด้วยตนเอง แต่ ก.ต. ก็มีได้พิจารณาเงื่อนไขนี้

กสม. เห็นว่า การปฏิบัติงานในปัจจุบันมีเทคโนโลยีหลายอย่างช่วยอำนวยความสะดวก เช่น การแปลงการพูดเป็นตัวอักษรซึ่งสามารถตรวจสอบได้ อีกทั้งศาลก็มีระบบการบันทึกถ้อยคำและให้ตรวจสอบก่อนลงลายมือชื่อรับรอง การให้เจ้าหน้าที่เสมียนหน้าบัลลังก์ช่วยพิมพ์หรือการอ่านซ้ำต่อหน้าคู่ความ ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานในปัจจุบัน การสอบข้อเขียนในกรณีที่ผู้สมัครสอบเป็นคนพิการจึงควรนำเทคโนโลยีมาปรับใช้หรือปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมเพื่อเปิดโอกาสให้คนพิการได้รับสิทธิอย่างเท่าเทียม นอกจากนี้ ลักษณะงานของผู้พิพากษาเป็นงานที่ใช้ความรู้ความสามารถทางกฎหมายเป็นสาระสำคัญมากกว่าความสามารถในเชิงกายภาพของร่างกาย แม้นายสุกวิชญ์จะเป็นคนพิการทางการเคลื่อนไหว แต่ก็ประกอบวิชาชีพเป็นทนายความซึ่งเป็นวิชาชีพทางกฎหมายเช่นเดียวกับผู้พิพากษามาหลายปี นอกจากนี้ภารกิจหลักตามอำนาจหน้าที่ของผู้พิพากษาศาลยุติธรรม คือ การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีและต้องนั่งพิจารณาให้ครบองค์คณะ ความพิการจึงมิได้เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ที่จะเป็นข้าราชการตุลาการ ขณะที่ในหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกาและเกาหลีใต้มีผู้พิพากษาที่เป็นคนพิการหลากหลายประเภท ซึ่งสะท้อนให้

เห็นถึงระบบที่เปิดโอกาสและมีการออกแบบการสอบและการแต่งตั้งที่อิงอยู่บนหลักความสามารถไม่ใช่รูปลักษณ์ทางกายภาพ ดังนั้น การที่ ก.ต. ปฏิบัติต่อนายศุภวิชญ์ให้แตกต่างจากผู้สมัครรายอื่นที่มีสภาพร่างกายปกติจึงเป็นการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อนายศุภวิชญ์

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น กสม. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2569 จึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะไปยังสำนักงานศาลยุติธรรมให้นำความเห็นตามรายงานนี้เสนอต่อ ก.ต. เพื่อพิจารณาทบทวนมติเพื่อให้คนพิการที่มีลักษณะเช่นเดียวกับนายศุภวิชญ์ สามารถเข้ารับการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาได้ พร้อมให้กำหนดมาตรการหรือแนวทางการช่วยเหลือที่สมเหตุสมผลในระบบการสอบคัดเลือกให้แก่ผู้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาที่เป็นคนพิการลักษณะเดียวกับนายศุภวิชญ์ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเสมอภาคอย่างแท้จริงในการเข้าถึงโอกาสทางการประกอบอาชีพของคนพิการตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (CRPD) ได้รับรองไว้

2. กสม. ยืนยันผลการพิจารณากรณีภาคประชาสังคมขอให้ทบทวนเรื่องนักปกป้องสิทธิฯ ถูกคุกคามจากการแสดงความคิดเห็นต่อสถานการณ์ชายแดนไทย-กัมพูชา แจงไม่มีพยานหลักฐานใหม่ทำให้ต้องเปลี่ยนมติ

นางสาวहरषा หอมหวล เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเปิดเผยว่า ตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับหนังสือจากขบวนเคลื่อนไหวผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนแห่งประเทศไทย และองค์กร Protection International ประเทศไทย เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2569 ขออุทธรณ์ผลการพิจารณาเรื่องร้องเรียน กรณีการคุกคามและสร้างความเกลียดชังต่อสองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (นางอังคณา นีละไพจิตร และนายสุณัย ผาสุข) ซึ่ง กสม. มีมติรับไว้เป็นคำร้องประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยขอให้ กสม. ทบทวนมติเพื่อให้มีการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน และจัดทำรายงานตามมาตรา 40 และมาตรา 44 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 นั้น

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (สำนักงาน กสม.) ขอเรียนว่า กสม. ได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวแล้ว และมีผลการพิจารณาสรุปได้เป็น 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การปฏิบัติหน้าที่ของ กสม. ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเป็นไปตามหน้าที่และอำนาจที่กำหนดไว้ในมาตรา 26 และมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 โดยหมวด 2 กำหนดให้ กสม. ประสานหรือแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน และภาคประชาสังคมในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ ในการพิจารณาเรื่องร้องเรียนด้านสิทธิมนุษยชน นอกจากการตรวจสอบแล้ว กสม. ยังใช้วิธีการประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นการแจ้งหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีการร้องเรียนให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในกรณีเร่งด่วนที่กระทบต่อชีวิตหรือร่างกาย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามระเบียบ กสม. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. 2561 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หากหน่วยงานหรือองค์กรที่รับเรื่องไม่แก้ไขปัญหา หรือ

ดำเนินการยังไม่แล้วเสร็จ หรือไม่แจ้งผลการดำเนินการในเวลาอันสมควร กสม. อาจมีมติให้ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือจัดทำข้อเสนอแนะได้

ประเด็นที่ 2 การพิจารณาเรื่องร้องเรียนการข่มขู่คุกคามนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเป็นกรณีที่มาจากการแสดงความคิดเห็นสาธารณะต่อการจัดการปัญหาสถานการณ์ชายแดนไทย-กัมพูชา และมีการสื่อสารโดยสร้างความเกลียดชังอย่างแพร่หลายในสื่อสังคมออนไลน์ นำไปสู่การข่มขู่คุกคามบุคคลผู้มีความคิดเห็นที่แตกต่าง กสม. ได้ติดตามสถานการณ์ดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง และเห็นว่าควรดำเนินการเพื่อหยุดยั้งการสร้างกระแสความเกลียดชัง โดยเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2568 กสม. ได้ออกแถลงการณ์เกี่ยวกับสถานการณ์ชายแดนไทย-กัมพูชา เพื่อย้ำถึงเสรีภาพทางความคิดและสิทธิของบุคคลที่จะแสดงความคิดเห็นโดยปราศจากการแทรกแซงและต้องเคารพสิทธิหรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น ในขณะเดียวกัน กสม. ได้พิจารณามาตรการเพื่อคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและร่างกายของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน และการแก้ไขปัญหาการใช้สื่อสังคมออนไลน์ข่มขู่คุกคามและสร้างความเกลียดชัง โดยเห็นว่าปัญหาดังกล่าวควรได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วนจากหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจโดยตรง กสม. จึงมีมติรับไว้ประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยในส่วนการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ได้มอบให้สำนักงาน กสม. ประสานงานกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม และในส่วนการแสดงออกที่สร้างความเกลียดชัง ให้ประสานกับสำนักงาน กสทช. และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่ง กสม. จะติดตามความคืบหน้าเพื่อพิจารณาแนวทางการดำเนินการต่อเรื่องดังกล่าวต่อไป

ประเด็นที่ 3 การจัดทำรายงานตามมาตรา 40 และมาตรา 44 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 กรณีมาตรา 40 บัญญัติให้ กสม. จัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศประจำปี ซึ่งเรื่องนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเป็นประเด็นหนึ่งของการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองอยู่แล้ว ดังนั้น กสม. จึงมีมติให้รับไว้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ฯ ซึ่งจะมีข้อเสนอแนะต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีต่อไป ส่วนกรณีมาตรา 44 บัญญัติให้ กสม. ทำหน้าที่ชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยไม่ชักช้าในกรณีที่มีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม แต่เนื่องจากกรณีดังกล่าวปรากฏข้อเท็จจริงว่านักปกป้องสิทธิถูกข่มขู่คุกคามต่อชีวิตและร่างกาย และไม่มีรายงานสถานการณ์ใดที่มีข้อมูลคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง จึงไม่มีลักษณะต้องดำเนินการตามมาตรา 44

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ในชั้นนี้ จึงยังไม่มีข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานใหม่ หรือเหตุอื่นใด อันอาจทำให้เรื่องที่พิจารณาและมีมติไปแล้วนั้นเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ กสม. จึงมีมติยืนยันผลการพิจารณาตามมติเดิม ซึ่งสำนักงาน กสม. ได้มีหนังสือแจ้งผู้ร้องทั้งสองแล้ว

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

13 กุมภาพันธ์ 2569